***НІКОПОЛЬСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ ЛІЦЕЙ***

# Конкурс «Майстер року -2015»

## ІІ тур

*Методична розробка виховгошо заходу*

**Вид виховного заходу.** Пізновальний (діалогічно - пізновальний)

**ТЕМА.** ВЧИМОСЯ БУТИ ТОЛЕРАНТНИМИ

**Виховна мета заходу**:

- ознайомити учнів з поняттям «толерантність»;
- визначити, що вміння спілкування – основа стосунків між людьми;
- переконати учнів у ніобхідності бути терплячими до оточуючих у різних життєвих ситуаціях

*Майстер виробничого навчання*
*Гончарова С.Ю.*

Нікополь
2015

***ТЕМА.*** **ВЧИМОСЯ БУТИ ТОЛЕРАНТНИМИ**

***Мета:***

- ознайомити учнів з поняттям «толерантність»;
- показати учням, наскільки важливим у стосунках між людьми є вміння спілкуватися;
- переконати учнів у необхідності бути терплячими до оточуючих.

***Обладнання.*** На стіні — плакат: «Поводься з іншими так, як би ти хотів, щоб поводилися з тобою».

Парти утворюють круглий стіл, посередині — два маленькі столики з квітами.

На кожній парті — допоміжні матеріали:

a. цікаві думки визначних людей про толерантність (див. додаток 1);
b. висловлювання великих людей про мистецтво спілкування (див. додаток 2);
c. памятка «Мистецтво спілкування» (див додаток 5)

На дошці — напис; «Толерантність — терпимість до чужих думок, переконань». Намальовані терези (закриті крилом дошки), намальована ромашка (також закрита крилом дошки).

***Тип уроку:*** урок - діалог.

## *Хід виховної години*

### *I. Вступне слово майстра виробничого навчання*

Доброго дня всім! Сьогодні за каш імпровізований круглий стіл завітали гості *(представляє гостей).* Ми запрошуємо вас до розмови, до доброзичливого обміну думками про складні відносини з оточуючими. Ми всі такі різні, неповторні, але жити нам усім в одному суспільстві. У кожного з нас — свої плани, бажання, уявлення. Найкраще, коли ми діємо, керуючись власними міркуваннями. Але, мабуть, ви зі мною погодитеся, якщо *я* скажу, що не завжди наші вчинки продиктовані власними бажаннями та інтересами. Тому пропоную кожному з вас пригадати такі ситуації, коли доводилося хоч у чомусь поступатись у відносинах з батьками, друзями, учителями із незнайомими людьми.

Чи важко пригадати такі випадки? Заслухаємо ваші випадки. Прошу ситуацію описувати стисло.

***Учень 1*****:** Минулої неділі я дуже чекав на улюблений фільм. Але батьки переконали, що вся сім'я має піти привітати з днем народження сестру батька. Я пішов з батьками: традиції родини треба шанувати.

***Учень 2*****:** У суботу ми з подругою збиралися на дискотеку. Але Настя захворіла і дуже просила, щоб я побула з нею вдома (її мати саме працювала). Я дуже хотіла на дискотеку, але ж ми подруги, тому я залишилася.

***Учень 3:*** Відразу після уроків у мене розпочинаються занятті з футболу. Учитель фізики попросив мене занести прилади до лаборантської і прибрати в кабінеті (наші чергові просто втерпи). Мені соромно було не виконати прохання вчителя, а на секцію я таки запізнився.

***Учень 4*****:** Влітку ми їхали потягом, у нас із мамою були квитки на зручні нижні місця. Я поступився своїм місцем літній жінці.

***Майстер в/н***: Чи є хоч один учень, у житті якого не було жодного прикладу, щоб йому не доводилося поступатися?

***Учні:*** Ні, немає.

***Майстер в/н***: Як ви думаєте, чому кожному досить часто доводиться поступатися, входити в ситуацію інших?

***Учень 1***: Бо це близькі нам люди.

***Учень 2:*** Тому що так прийнято в цивілізованому суспільстві.

***Учень 1:*** Потрібно бути терпимим до інших.

***Учень 4:*** Сьогодні поступаємося ми, і завтра — нам.

***Майстер в/н***: Саме на це я хочу звернути особливу увагу. Впевнена, що кожен із вас зможе пригадати протилежні випадки — коли оточуючі поступалися чимось на вашу користь.

***Учень 1:*** Я дуже мріяв про комп'ютер, але не насмілився про це просити батьків (знаю, що це дуже дорого). Батьки відкладали гроші на нові меблі, але вирішили, що з цим можна почекати, а комп'ютер важливий для моєї освіти. І ось у день мого народження я отримав очікуваний подарунок. Я дуже вдячний батькам.

***Учень 2:*** Минулого тижня у мене були важливі змагання з баскетболу. Батькам терміново довелося поїхати в село, бо захворіла бабуся і чотирирічний братик залишився на мою відповідальність. Подруга Світлана запропонувала, що посидить із Віталиком, і я зміг взяти участь у змаганні.

***Учень 3:*** Після тривалої хвороби вчителі на консультаціях окремо мені пояснювали навчальний матеріал і дозволили скласти заліки.

***Учень 4:*** Коли *я* перебувала в лікарні у тяжкому стані, лікар навіть у вихідні знаходився біля мене (потім я дізналася, що він не міг прийти на день народження свого сина).

***Майстер в/н***: Думаю, що ми зможемо згадати десятки подібних випадків. Чому ж оточуючі нам поступаються?

***Учень 1:*** Бо вони наші родичі, друзі.

***Учень 2:*** Тому що нас поважають і люблять, розуміють наше становище.

***Учень 3:*** А чому б їм не поступатися нам? Ми ж ідемо назустріч іншим…

***Майстер в/н***: Ви праві. Повинна, бути взаємна повага і, терпимість до інших. *(Відкрите частину дошки на якій намальовано терези).* Чи погоджуєтеся ви з такою думкою: «Я маю право на розуміння та терпимість з боку оточуючих»?

***Учні.*** Так. Кожен із нас — особистість, кожен заслуговує на повагу та розуміння інших.

***Майстер в/н***: *(показує цю тезу на одній чаші терезів).* Але перед нами терези. Повинна бути рівновага. Як її домогтися?

***Учні.*** На іншу чашу потрібно записати тезу: «Оточуючі мають право на розуміння і терпимість з мого боку».

*(Майстер записує тезу.)*

Я маю право на повагу та терпимість з боку оточуючих

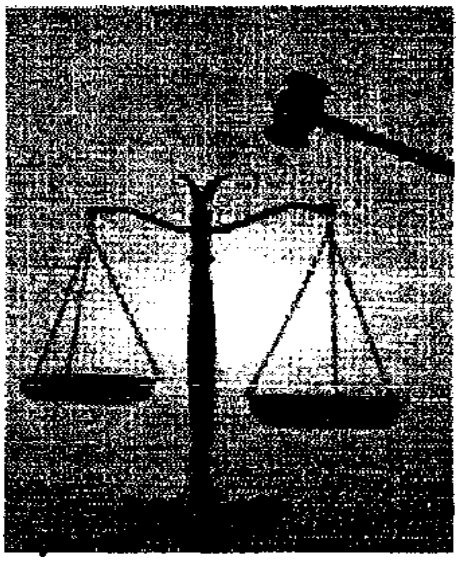

Оточуючі мають право на повагу та терпимість з мого боку

***Майстер в/н***: Тепер маємо рівновагу. Перед вами — формула терпимості, позитивного співіснування в колі вашого спілкування (у сім'ї, у школі, серед друзів). Пам'ятайте: не можна розраховувати на повагу та розуміння від інших., якщо ви особисто не є такими до оточуючих. Терпимості потрібно вчитися.

Ми всі різні, але маємо бути терпимими один до одного. Є таке поняття — «толерантність». Вам було завдання попрацювати з енциклопедичним словником, із тлумачним словником, з іншими джерелами, де є пояснення поняття «толерантність». Заслухаємо ваші коротенькі доповіді.

**Учень *1.*** Термін «толерантність» походить з латинської і означав різновид взаємодії та взаємовідносин між окремими людьми, соціальними групами, політичними партіями, державами на основі взаємоповаги.

***Учень 2***. Толерантність — це визнання і повага до інших людей, вміння жити разом з іншими людьми.

***Учень 3.*** Толерантність є основою людських взаємин; це уміння жити за загальним принципом поведінки «стався до людей так, як ти хочеш щоб вони ставилися до тебе».

***Учень 4.*** Термін «толерантність» у тлумачному словнику пояснюється як терпимість до чужої думки, вірування, поведінки.

***Учень* 5.** Толерантність — терпимість, незасереджене ставлення до когось, до чогось.

***Учень 6.*** Толерантність — терпіння до чужих думок, поведінки, повага до національних і культурних відмінностей, прагнення до взаєморозуміння між народами світу.

***Учень7.*** Толерантність — це розуміння інших поглядів**,** повага до них, уміння сприймати людей такими, якими вони є. Вольтер назвав толерантність загальнолюдською цінністю.

***Учень 8.*** Толерантність — це терпиме ставлення-до чужої думки, не протидія силі силою, а використання «парламентських» методів розв'язання конфліктів, подолання агресивності, конфліктності, визнання за іншими права бути іншими: відрізнятися зовнішнім виглядом, вірою, мовою, вчинками.

***Учень 9.*** Толерантність передбачає, що у мене є свої погляди, у когось іншого вони інші, і хоча ці погляди не поділяю, але терпимо до них ставлюся.

***Майстер в/н***: Отже, толерантність — багатогранне поняття, яке на сучасному етапі розвитку людства повинно визначати всю багатоманітність відносин на державному, регіональному і міжнародному рівнях.

Ми сьогодні розглянемо лише один аспект толерантності — толерантність у людських стосунках. Напередодні уроку ви проводили бліц - інтерв'ю з батьками, учителями, учнями ліцею, ставлячи їм запитання: «Чи завжди ви виявляєте терпимість до думок та вчинків інших людей?», і виявилося, багато опитуваних у своєму житті проявляли, нетерпимість стосовно інших людей. Спробуємо з'ясувати, навколо чого найчастіше відбуваються суперечки у вашої групі?

***Учні.*** Обговорення окремих вчинків учнів, ставлення до навчання, смаків у музиці, моді тощо.

***Майстер в/н***: Чи завжди ви толерантні у відносинах один до одного? Давайте зіграємо у гру «Не симпатична людина». Пригадайте когось, хто вам не симпатичний. Уявіть, що з цим учнем вам треба сидіти за партою. Опишіть своє ставлення до цього учня.

*(Виступає 2—3 учні, а решта визначають, наскільки толерантними були гравці.)*

***Майстер в/н***: Розглянемо інші ситуації.

**Ситуація 1**. Олександр має своєрідну зачіску — занадто довге волосся. Як поводитися тим, кому такий стиль не подобається:

a. постійно демонструвати своє негативне ставлення і в різкій формі рекомендувати змінити зачіску;

b. виходити з того, що людина має особисту свободу і зі своїм власним волоссям може робити **будь - що?**

**Ситуація 2.** Вдад часто втікає з уроків, прогулює. Чи потрібно бути толерантним до вчинків Миколи? Як поводитися однокласникам:

a. засуджувати такі вчинки учня;
b. вважати, що поведінка - особиста справа учня, не втручатися;
c. з розумінням віднестися до проблем Влада, поступово і постійно заохочувати його до навчання?

**Ситуація 3.** Вадим постійно проявляє неповагу, грубість до своїх товаришів. Як їм поводитися:

a. прагнути уникати спілкування з Вадимом;
b. відповідати грубістю, на грубість;
c. проводити з учнем роз'яснювальну роботу?

***Майстер в/н***: ***(підсумовує).*** Отже, толерантність не завжди передбачає терпимість?

***Учень 1,*** Звичайно, ні. Хіба можна терпіти, якщо хтось затіяв бійку, ображає інших? Бувають випадки, коли слід викликати міліцію. Не можна бути толерантними до злочинців.

***Майстер в/н***: Де ж можна провести межу толерантності, чи є допустимі обмеження свобод у громадянському суспільстві?

***Учень 2.*** Мабуть, обмеження необхідні. Користуючись свободами, не можна порушувати права тих, хто поруч.

***Майстер в/н***: Саме тут і проходить межа. Ми маємо багато прав, але не маємо права порушувати права інших. Хочу навести ***слова Р.Емерсона: «Моя свобода розмахувати руками завершується там, де починаться ніс мого ближнього».***

***Учень 3.*** Потрібно виявляти толерантність до чужих думок, поведінки, виважено, критично підходити до кожного конкретного випадку. Інакше толерантність може перетворитися на байдужість, ухиляння рід відповідальності, пристосуванство.

***Учень 4.*** Ми повинні поважати права та гідність інших людей, у тому числі і своїх однолітків, а також бути відповідальними за свою поведінку, щоб не шкодити іншим членам суспільства.

***Учень 5.*** Поважаючи думку інших, їх право на власні переконання, необхідно з розумінням ставитися до поглядів кожної людини. Але одночасно й відстоювати власні цінності у випадку, коли оточуючі не хочуть їх сприймати.

***Учень 6.*** Правам та свободам людини і громадянина України присвячено цілий розділ Конституції нашої країни. Свобода — це усвідомлена можливість діяти на свій розсуд, не порушуючи прав інших людей.

***Учень 7.*** Кожна людина неповторна. Світ тому і цікавий, що ми всі різні. У всіх нас є багато спільного, чимало відмінного, але усіх нас об'єднує те, що ми живемо на одній землі, і нам слід жити так, щоб зберегти мир і спокій. Треба навчитися розуміти людей, любити їх і прощати, ставитися до них неупереджено, хоч вони й відрізняються від нас.

***Учень 8.*** Треба намагатися не робити нікому боляче. Це важко, але треба прагнути цього. Так повинно бути.

***Майстер в/н***: На дошці намальовано квітку «Толерантність» (див, малюнок). Заповніть її пелюстки рисами характеру, які ми повинні в собі розвивати задля того, щоб уникнути конфліктних ситуацій і непорозумінь у особистих стосунках.

*(Учні виконують завдання.)*

***Майстер в/н***: *Для чого* ж погрібна толерантність?

***Учень 1.*** Щоб не помирали у світі люди через ненависть одних до ідей, поглядів, релігій або кольору шкіри інших. Нетерпимість приводить до виникнення конфлікту.

***Учень 2.*** Ми сьогодні замислилися над тим, що таке «толерантність», як нам зробити життя кращим. Ми повинні шукати нові форми спілкування, щоб створити нове суспільство, яке буде побудоване на взаєморозумінні.

***Учень 3.*** Ми живемо серед людей і повинні доброзичливо ставитися *один до одного*. Треба навчитися поважати думка й вчинки інших, вміти зрозуміти людину і вибачити їй. Не робити іншим такого, чого б ти не хотів для себе. А

для цього необхідно викорінити зі своїх сердець зверхність, байдужість, упередженість. І тоді кас — щирих, добрих, сердечних — будуть любити і поважати. І світ стане кращим.

***Майстер в/н*: Як навчитися толерантності?**

***Учень 1.*** Не забувати, що всі люди різні, але всі вони рівні.
***Учень* 2.** Не поспішати гніватися на людей або засуджувати їх.
***Учень 3.*** Намагатися зрозуміти людину, розібратися у конкретній ситуації.
***Учень 4.*** Поважати почуття людей, не ображати їх.
***Учень* 5.** Хотіти взаємодіяти з іншими людьми, не «підганяючи» їх під власні уявлення.
***Учень 1.*** У кожного з нас є друг чи подруга. У нас є багато спільного, але є і відмінні риси. Іноді риси характеру друга (подруги) нас дратують, іноді, навпаки, допомагають нам прийняти певне рішення. Однак, попри відмінності у характерах, ми дружимо.
***Учень 2.*** Толерантності потрібно вчитися, розуміти, що терпимість до себе ми будемо відчувати, коли будемо виявляти терпимість до інших.
***Учень 3.*** Це так приємно, коли люди тебе цінують, люблять. Але щоб досягти вміння викликати повагу, любов інщих**,** потрібно не тільки самому любити їх, ай вчитися культури спілкування, яка є частиною нашої загальної культури.
***Учень 4.*** Щоб навчитися спілкуватися, треба прагнути до цього. Чимало проблем людських взаємовідносин пов'язано з розходженням у типах поведінки. Визначити, до якого типу людей ти належиш, допоможе цей тест.

Проти кожного твердження постав собі оцінку за п'ятибальною шкалою (що більше воно відповідає твоїй суті, то вищий бал). Потім підрахуй результати окремо за розділами А і Б .

А тепер спробуємо визначити об'єктивну картину — хто ж ти?

Якщо межа в сумі балів за розділами виявилася занадто великою, ти завжди усе робиш по-своєму, часто на шкоду іншим.

Якщо сума балів першого розділу трохи вища, тобі варто частіше прислухатися до чужої думки, а в суперечці намагатися визначити не те, хто має рацію, а в чому ж істина?

Якщо в другому розділі балів більше, ти займаєш правильну позицію у стосунках із людьми, тобто можеш вважати себе неконфліктною, комунікабельною людиною.

Ну, а висновки робіть самі.

***Майстер в/н*:** Зараз ви спробуєте самостійно розкрити секрет спілкування.
***Учні** (зачитують пам`ятку).* А секрет спілкування простий:

- ✓ бути доброзичливим, з терпимістю ставитися до співбесідника; уміти вислухати і зрозуміти його;
- ✓ не виливати свій гнів на іншого, якщо ти з ним не погоджуєшся, а повідомити йому про це ввічливо і тактовно;
- ✓ контролювати свої думки, почуття, поведінку;
- ✓ навчитися стримувати свої негативні емоцій, насамперед образу, гнів,

заздрість;
- ✓ уникати брутальності;
- ✓ не відповідати грубістю на грубість;
- ✓ причини невдач шукати передусім у самому собі;
- ✓ бути завжди стриманими і спокійним;
- ✓ пам'ятати, що розумніший не той, хто правий, а той хто розуміє коли треба зупинитися у виниклій суперечці, аби не допустиш її розростання, «переходу на особистості».

***Майстер в/н***: А хто може навчити нас бути вихованою, ввічливою, культурною, толерантною людиною? Скажу відверто: я не зможу, і ніхто не зможе, все залежить від самої людини. А зараз давайте згадаємо, які вислови відомих людей ви знаєте?

*(Учні зачитують підготовлені висловлювання.)*

***Майстер в/н***: Давайте проаналізуємо ці висловлювання.

*(Учні висловлюють свої міркування.)*

***Майстер в/н***: Що додали б ви із сьогоднішнього круглого столу до наших «Таємниць спілкування»?

***Учні.*** Будемо терпимі один до одного. Будемо поважати життя кожної людини. Будемо намагатися зрозуміти один одного.

**Майстер в/н**: *Якщо ці правила допоможуть вам легше і швидше знайти друзів, навчать вас володіти своїми емоціями, підтримувати доброзичливі стосунки з різними людьми, зрозуміти один одного, то наша зустріч за круглим столом не була даремною. Бажаю вам усім бути в житті толерантними!*

## ДОДАТКИ

*Додаток І*

### Цікаві думки визначних людей про толерантність

- «Щаслива людина та, яка дарує щастя найбільшій кількості людей» *(Д.Дідро — французький філософ-просвітитель.)*
- «Ваші ідеї мені глибоко осоружні, але я віддам життя за ваше право їх виголошувати». *(Вольтер— французький просвітитель.)*
- «Байдужість — це параліч душі, передчасна смерть». *(А. Чехов — російський письменник.)*
- «Той, хто хоче обвинувачувати, не повинен поспішати». (*Мольєр французький драматург.)*
- «Ображаючи іншого, ти не турбуєшся про самого себе». *(Леонардо да Вінчі — великий живописець, скульптор, архітектор, учений.)*
- «Людина, яка робить інших щасливими, не може сама бути нещасною». *(Гельвецій — французький філософ,)*
- «Якщо ти байдужий до страждань інших, тине заслуговуєш звання людини». *(Сааді — перський поет.)*
- «Жодна людина не буває щасливою». *(Ювенал — римський поет - сатирик.)*
- «Підняти слабого — цього ще замало: треба ще потім його підтримати». *(В. Шекспір — англійський драматург і поет)*
- «Легше вирішує і засуджує той, хто менше замислюється». *(Джордано Бруно — італійський мислитель.)*
- «Поведінка — це дзеркало, в котрому кожний показує своєю подобу». *(Гете — німецький поет.)*

*Додаток 2*

### Висловлювання великих людей

- «Справжня ввічливість полягає в доброзичливому ставленні до людей». *(Ж.Ж.Руссо.)*
- «Я ніколи нічого не засуджую. Я кажу людям тільки те добре, що про них знаю». *(Б.Франклін.)*
- «Мудрець шукає все в самому собі, нерозумна людина — в іншому». *(Конфуцій.)*
- «З двох людей, що посварилися, винен той, хто розумніший». *(В.Гюго.)*
- «Ті, хто любить ганити, не здатні на дружбу». *(Демокріт.)*
- «Заздрість найдурніша з усіх вад, адже вона не дає нічого». *(О. де Бальзак.)*
- «Найсильніший той, хто має владу над собою». *(Сенека.)*
- «Молодим людям часто здається, що їх поведінка природна, тоді як насправді вони просто невиховані і грубі». *(Ф. де Ларошфуко.)*
- «Найкращий спосіб бути ошуканим — вважати себе розумнішим за інших». *(Ф. де Ларошфуко.)*

*Додаток 4*

**Тест «Чи вмію я бути толерантним?»**

***Розділ А***

1. Мені подобається ухвалювати рішення і виконувати їх, докладаючи всіх зусиль.
2. У мене швидка реакція, мені властива проникливість.
3. Спілкуючись з іншими, я більше говорю, ніж слухаю,
4. Змагання приносить мені успіх.
5. Мені часто спадають на думку якісь ідеї, *я* завжди вигадую щось.
6. Я намагаюся все робити активно, не хочу залежати від обставин.
7. Коли я чимось незадоволений, стаю агресивним до навколишніх.
8. Якщо я помиляюся, то це тому, що занадто імпульсивний.
9. Якщо я помиляюся, то це тому, що занадто нетерпимий.
10. У важких ситуаціях усе сприймаю чітко, хоча і нервую.

***Розділ Б***

1. Мені подобається тривалий чає думати над вирішенням проблеми.
2. Я часто розмірковую над чимось**.**
3. Спілкуючись з іншими, я більше слухаю, ніж говорю.
4. Моя здатність подобатися людям часто приводить до успіху.
5. Мене супроводжують стабільність і врівноваженість в усьому.
6. Я прислухаюся до думки інших і пильно реагую на ситуацію.
7. Коли мені хтось не подобається, я за ним довго спостерігаю і намагаюся його зрозуміти.
8. Якщо я помиляюся, то це тому, що занадто терплячий.
9. Якщо я помиляюся, то це тому, що занадто обережний.
10. У важкій ситуації я абсолютно спокійний.

*Додаток 5*

**Пам'ятка «Мистецтва спілкування»**

1. Поводься з іншими так, як ти хотів би, щоб інші поводилися з тобою.
2. При кожному своєму вчинку увійди в становище іншого.
3. Не лихослов про відсутніх, не критикуй їх поза очі. Вислови свою думку прямо і відверто в їхній присутності.
4. Не виявляй до співрозмовника зверхності.
5. Навчися слухати інших.
6. Дай людям відчути їх значущість і роби це щиро.
7. Цікався людьми, що оточують тебе, їхніми турботами і радощами.
8. Ніколи не говори людині категорично, що вона не права.
9. Вчися добре говорити, підтримувати розмову.
10. Не засуджуй і не заперечуй.
11. Будь завжди стриманим і спокійним.
12. Будь ввічливим і люб'язним навіть із неприємною тобі людиною.

***Домашнє завдання (запис на дошці):*** написати твір мініатюру «Чи потрібне мені вміння толерантно ставитися до інших людей?».